

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: **csütörtökön és vasárnap.**
Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. Egyes szám ára 10 fillér.
Községek, tanítók, iparosok és egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 8 koronáért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: **Dobay János.**
Kiadó-tulajdonos: **Ifj. Jancsó Mózes.**

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelytől) intézendők.
Kiadóhivatal K.-Vásárhelytől az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová a hirdetések s előfizetési pénzek küldendők.

A miniszterelnök ujévi beszéde.

A korszakos beszéd, melylyel Széll Kálmán miniszterelnök a szabadelvű párt nevében Csáky Albin gróf által hozzá intézett üdvözlő beszédre válaszolt, annál inkább nő jelentőségben, minél kritikusabb szemmel vizsgáljuk, minél nagyobb mértékkel mérjük, annál nagyobb lesz fontossága. Ez a beszéd nem a szokásos ujévi beszédek közül való, melyekből mi sem marad, ha az érzelmi mozzanatokat és a bazári vonatkozásokat levonjuk, hanem nagy állami fontosságú beszéd volt az, mely kifelé megvilágította, befelé feltétlenül biztosította viszonyainkat. E beszédből nemcsak a szabadelvű párt, de az egész ország közvéleménye is kiveheti a választ a felvilágosítást arra a kérdésre, hogy miként alakulnak a jövőben Magyarország politikai viszonyai.

Ausztriához való viszonyunkról oly módon nyilatkozott a miniszterelnök, hogy nyilatkozata alkalmas általános megnyugvást előidézni. Határozottan kijelentette, hogy a feltétlen viszonyosság állapota az újévvel tényleg bekövetkezett és hogy jelek mutatják a biztosítékok vannak, hogy ez az állapot nemsokára elnyeri a parlamenti megerősítést az osztrák birodalmi gyűlés részéről. Ezzel egyidejűleg indokolta Széll azt az előterjesztést, melyet a kvótára vonatkozólag a koronának tett s mely Magyarország hozzájárulását csak egy félévre állapította meg. Ezzel implicite ki van mondva az a bizalom is, hogy Ausztriában rövidesen rendezett viszonyok lesznek és hogy az utolsó évek gazdasági zavarainak valahára véget vetnek.

A szabadelvű pártnak gróf Csáky Albin üdvözlő beszédében hangsúlyozott egységes voltára lapidáris, de találó észrevétellel reflektált a miniszterelnök. Egész Magyarország s amit Magyarország nagy embereiben s politikai jellemekben felmutatni képes, egyesült a miniszterelnök közül az ő politikájának támogatása végett. Amit Magyarország nagy szellemekben és érett politikusokban produkálni képes volt, egyesült, hogy Széll Kálmán kormányzási programjának a legfényesebb sikert biztosítsa. A régi szabadelvű párt kipróbált harcsoaival, a volt nemzeti párt nagy talentumainak és tehetségeinek teljességével, a diszidensek nagy politikai súlyukkal, mindnyájan készek feltétlenül és habozás nélkül előmozdítani azt a politikát, melyet a jog, törvény, igazság magasztos jellegéje lángbetűkkel irt fel zászlójára.

Ujabb időben kormányellenes sajtóközegek gyakran kétségbe vonták a minisz-

terelnök szabadelvűségét, sőt akadtak olyanok is, akik teljes tagadásba vették Széll liberáliszmusát. Az ellentábor e szemrehányásaira a miniszterelnök a szabadelvűség fényes dicsőítésével válaszolt és kijelentette, hogy a szabadelvű pártnak nem a múltba vissza, hanem a jövőbe előre kell tekintenie, ha azokat a szabadelvű reformokat megvalósítani akarja, melyeket a kormány programjába felvett. Ami a kilátásba helyezett reformok jellegét illeti, az nem lehet más, mint szabadelvű, valamint az egész kabinet iránymutatója a szabadelvűség. És valóban egész Magyarországon nincs ember, vagy legalább nincs politikus, aki nagyobb joggal emelhetne igényt a szabadelvű politikus névre, mint Széll Kálmán miniszterelnök.

Magyarország jövő fejlődésének alapfeltétele — ezt különösen hangsúlyozta a miniszterelnök — a szabadelvűség s e szabadelvűséggel ifjú korától fogva össze van forrva Széll, össze van forrva elválaszthatatlanul, ezzel nőtt fel s lett belőle az a nagy államférfi, aki hivatva van, Magyarországon egy minden kétely felett álló szabadelvű reformprogramot megvalósítani. A szabadelvűség alapelveinek elejtéséről, vagy meghátrálásról szó sem lehet, mert ez Magyarország valamenyi állami viszonyában visszaesést jelentene. Amit Széll miniszterelnök kormányzati programjába felvett s amihez pártjának támogatását elnyerte, azt minden bizonynyal és lelkiismeretesen teljesíteni is fogja, csak a sorrendről nem lehet ma még beszélni és ha a jövő félévben a kiegyezés minden tekintetben tető alatt lesz, csak akkor érkezik el az ideje annak, hogy megfontolással hozzá fogjanak a Magyarország megerősödéséhez szükséges reformokhoz.

És aki az ujévi üdvözlésnél a szabadelvű párt örömközlését látta, melylyel a jog, törvény és igazságra irányított akció vezérét a párt üdvözlötte és aki látta azokat a politikai nagyságokat, akik eljöttek, hogy a miniszterelnöknek megmutassák szeretetüket és bizalmukat, csak az alkotó magának fogalmat ama melegségről, melylyel a párt körülövezte vezérét, az óriás feladatok nagyságáról, melyek teljesítésére a vezér vállalkozott.

A párt egyetértésében és összetartásában van a siker biztosítéka. Ezt az összetartást, ezt az egyetértést várja a nemzet a sorsát intéző nagy párttól. És ebben a reményben, ebben a tudatban fogadja örömmel és meglelégedéssel Széll Kálmán miniszterelnök ujévi beszédét.

Riport az évről.

(Folytatása és vége.)

Erős, bátor és gazdálkodó nép a bur, de türelmetlen, gögös zsarnok. Az idegent, az utilandert elnyomja, politikai és földvásárlási jogot nem ad neki. Mint a hajdan a civis romanus, olyan a bur paraszt a nem transzváli születésű csak másodrendű ember, aki ha él, nem baj, ha elpusztul, nem kár érte. Transzvál urai kezdetleges műveltségűek, önzők és hidegek. Az emberiség ügyének tehát nem válik javára, hogy Transzvál független. Különösen nem Európának, mely alig bírja már el fölésszámu gyermekeit és már nagy szüksége volna egy második Amerikára, ahova a jólét reménye csalogatta az őshazák éhezö millióit. S Transzvál angol fönhatóság alatt egy-kettőre a szabad polgárok és a szabad verseny országa lenne.

Hát ez is szempont, kérem, és nem kicsinylendő szempont, melyből az angol-bur háborút megítélni lehet.

Tény, hogy a burok gyönyörűen harcsoznak. De győznek-e az angol tulerö ellenében? Nem valószínű, de nem is lehetetlen. És ha megverik a bur parasztok Angliát, a tengerek királynője tán soha, ki nem heveri ezt a csapást.

Transzválban dul a háboru, Magyarországon a béke. Kilábolván az ex-lexből, megbukván Bánffy, eljőve Széll Kálmán és vele törvény, jog és igazság. Eh! mégis boldog a magyar. Fölemelték a kvótát. A hármás jelszó hat millió koronába került évente a négy folyam hazájának. Hát ez egy kicsit nagy summa, lehet, hogy jövő évben másképp lesz! De most vegyék tekintetbe atyám fiai, hogy másképpen se Tisza, se Bánffy, se Apponyi, se Ugron, se Polónyi, se Pichler nem csinálták volna, ha Széll helyében lettek volna. De kérdés, hogy rekompenciációképpen tudtak volna-e ilyen szép hármás jelszót nyújtani? A hármás jelszó igaz, hogy csak szó, de ha olyan nagyon és szépen hivatkoznak rája az első miniszteri bársonyszékben, mégis megszívlelnék valamit belőle a főispánok, szolgabírák, esendő, közpénztárnokok és egyéb hatalmat és pénzt kezelő urak. Ez pedig néha megér hat millió koronát.

Koronát mondok, mert tudom mi a törvény és tisztelem Január elsejétől kötelező a korona számítás és ezzel beléptünk a milliárdos budget-kel rendelkező államok közé. Január elsejétől minden magyarnak még egyszer annyi pénze van, persze csak számokban. És persze csak annak, akinek pénze van, mert a semmi duplája is semmi.

Bizonyos, hogy sok baj lesz az új számításal a föld egyszerű fiainak. A magyar paraszt lassu észjárásu. Ha valamit megszokott azt nem tudja elfelejteni és nem igen tud leszokni róla. Nemcsak a jóról, de a rosszról. Itt van például a mócsai eset. Egy ama szolgabírák közül, akik urnak és hivatalra születének, valami kis lopás gyanu miatt ugy össze-kinozott néhány parasztot, hogy az becsületére vál-nék a tatár jogszolgáltatásnak is. A szolgabíró ur és megyei számvevő ur s a többi ur... egyébként egész derék urak. Iskolákat jártak, jó társaságban forogtak a hölgyek és pajtások mind megannyi jó fiuknak ismerték őket. Bizonyára párbajt is vıvtak és jótékonyezélu jelmezesestélyeket is rendeztek. S mellékesen jól tudták a törvényt is, mert hisz azért kaptak hivatalt. Mégis semmi különöset nem láttak abban, hogy Kovács Istvánékkal eleve-nen megismertessék a purgatoriumot. Lóval, marhá-val dehogyan bántak volna így. A magyar ur szereti a házi állatokat és megbecsüli, amint azt ősei is tervék.

Szerkesztő-feladvételében:

Kis Jela

És Kevács Istvánék sem láttak semmi különösöt abban, hogy a kutyánál roszbabba becsülik őket a megyei urak. Mindig így volt ez. De nagyon fájt nekik a kínzás, de elgyötört tagjaik munkára képtelenek lettek, ezenfelül a fájdalomdíjról is szó van a magyar alkotmányban. Így aztán bepörölték az urakat.

A szabadságot lehet törvénybe iktatni, de az emberi méltóság érzetét nem. 48 és 64 daczára még mindig kellett volna jobban huzza le magához a magyar parasztot a föld, a melyre őhes.

S szólván az emberi nyomorúságról, emlékeztünk meg az irtóztató vendégről mely röpke látogatást tett Bécsben. A pestis. A nagyszerű óvó intézkedések egy-kettőre megszüntették a veszedelmet, a fekete halálnak, mely egy ízben kiirtotta az emberiség negyed részét, be kellett éreznie egy szolgálóval, egy ápolónővel és egy szürke tudóssal. Müller doktor a neve. Emeljük le kalapunkat.

Magasztosabb vértanúja aligha volt a tudománynak, mint Müller, az igénytelen orvos. Mihelyt a pestis befészkelte magát testébe, ő volt az első, aki ezt tudta, azt is tudta, hogy menthetetlen. S míg a pap valahonnan a második udvaron, a magas felkérítésén túl adta fel Müllernek a halotti szentséget, mormogta az imát, lóbázta a füstölőt és hintette a szentelt vizet, az alatt a haldokló a tudóspedanteriájával jegyezte fel, hogy micsoda jelenségek jelzik testében a pestis terjeszkedését. Ő meghalt, de jegyzetei megmaradtak, jegyzetei, melyek egy lépéssel előbbre vitték a tudományt.

Doktor, ön nagyobb hős, mint Julius Caesar. Az isten áldja meg az ön emléket.

André, ő a tudomány másik nagy vértanúja ebben az évben. Valami az örüléssel határos hevület ragadta meg a higgadt norvég mérnököt. Léghajóra szállt, hogy az 50-60 minus fokos éghajlat alatt fölföldözze az északi sarkot. Isten kísértés volt a vállalkozása. Felszállt a levegőbe és azóta nem látta senki. Bizonyos, hogy elpusztult. De hacsak nem zuhant a tengerbe, valószínű, hogy épp maradt a teste. Az irtóztató hideg megöl, de a testet megtartja a maga szép, eredeti formájában. S lehet, hogy valami szerencsésebb utas megtalálja majd a márványfagyott sarki léghajósokat. Senkinek nincs olyan gyöngyösrő sirboltja, mint nekik, ott a jég mérhetetlen és kikutathatlan világrészében.

Sirbolt az is, de rut, szomorú, amelyben a daliás Mattasich Keglevics főhadnagy elmélkedik a királyi asszony végzetes szerelméről. Mért ítéltek hat évi súlyos börtönre a főhadnagyot, akiről csak azt tudja biztosan a világ, hogy Koburg Lujza forrón szerette őt és együtt utaztak és sosem haboztak Rettenő vége lett az idillnek. Koburg Lujzára kimondták, hogy elmezavart. Mattasichot elítélték, mint egy gonosztevőt. Csak a hadbírák tudják, hogy mi a törvénybe ütköző bűne a főhadnagynak. De ők némák, mint a sir. A világ nem tud semmit, éppenséggel semmit Mattasich bűneinek bizonyítékáról.

Történt volna csak az eset Franeziaországban, vagy talán bármely más kulturállamban... Mattasich az osztrák-magyar Dreyfus, de Zolák, Piquardok és Aurore-ok itt nincsenek... Szegény ördög! A királyi ágyból származó asszonyoknak nincs szerencsájuk a szerelemben.

Csend, vendégsereg, udvari zaj által még nem zavart melankolikus csend van a laxenburg kastély pazar termeiben, ahol egy királyi asszony sirja el szerelmes bánatát.

Egy egész világ, a hatalom és büszkeség világa szállt sikra Stefánia szerelme ellen, Bécsben és Brüsszelben a legmagasabb körök minden tekintélyüket latba vetették, hogy Stefánia ne legyen Lónyay gróf nejévé. S mikor látták, hogy ez erősebb mint ők, az anyai szeretetet küldték latba a szerelem ellen.

Ha a trónörökös özvegye Lónyay grófné lesz, mondották, a főhercegi völégény eláll az Erzsébet főhercegnővel tervezett házasságtól, mert az anyjával együtt elveszti rangját a leánya is. A rangtól függött leánya boldogsága, s hogy leánya megtartsa a rangot, Stefánia megtartotta az özvegyi fátolt.

Kárpótlásul Stefánia lesz a Burg első hercegné asszonya, az udvari ünnepélyeken ő fogja helyettesíteni boldogemlékezetű királynénkat. Ő lesz a monarchia első asszonya. De mi a monarchia, mi az elsőség a szívnek, amely szeret és ered?

A monarchia első asszonya Laxenburgban él visszavonultan a világtól. Felejteti akar. Ő, be nehez ez

Részvétünk a tied szép szomorú főhercegné asszony. Ha vérzik a sebed, próbáld ezzel az irral is enyhíteni. Mi nagyon szeretünk téged és most még jobban szeretünk, mert az már sorsa a magyarnak, hogy felkent személyei bánatában inkább osztozik, mint örömeiben.

Erdősi Dezső.

Választási előmunkálatok.

A belügyminiszter körrendeletet intézett az ország összes központi választmányaihoz, melyben szigorú utasításokat ad a választók összeírására. A közönség érdekében eslelkszünk, midőn ezen fontos rendeletet tartalmulag ide igtatjuk. A rendelet szövege ez:

M. kir. Belügyminiszter.

Szám 134000.

I.

Körrendelet

valamennyi központi választmányak.

I.

Az országgyűlési képviselőválasztások feletti biráskodásról szóló 1899. XV. t.-cikknek 14.—152. §§-ai a jövő évi január hó 1-én lépnek hatályba.

Ezen törvényszakaszok az orsz. képviselőválasztói névjegyzékek összeállítására, kiigazítására és az e részben igénybe vehető jogorvoslatokkal kapcsolatos eljárás szabályozására vonatkoznak.

A választói jog tényleges gyakorolhatásának és az egész választási eljárásnak egyik alapját a választói névjegyzék képezi.

A választói névjegyzék ezen kiváló fontossága tette szükségessé a jelen törvény hatályosabb rendelkezéseit oly irányban, hogy a választók összeírása csak a törvény értelmében történhessen, erről az érdekeltek meggyőződést szerezhessenek és szükség esetén jogaik megóvásáról gondoskodhassanak.

A fentidezett törvényszakaszok rendelkezései közül e helyen könnyebb áttekintés végett 5 pontba foglalva csak azokat kívánom felemlíteni, melyek az eddigi határozományokkal szemben lényeges eltérést vagy újítást tartalmaznak.

1. Az 1874. XXXIII. t.-cikkben is kifejezett azt az intencziót, hogy a választó névjegyzék az állandóság jellegével birjon, az eddigi tényleges gyakorlat érvényre nem juttatta. Ezzel a gyakorlattal szemben az 1874: XXXIII. t.-cikknek eredeti célzatát juttatja érvényre a törvény 142. §-a az által, hogy a választók névjegyzéke 1900. évben az évek hosszú sorozatára fog összeállítani. 1901. évtől kezdve pedig minden évben valóban csak a kiigazítás fog megtörténni.

2. A választói jogosultság egyik alapfeltételét az u. n. földadómínimum, a választói jog biztonságának egyik fő alkatelemét a földadómínimum törvényes megállapítása képezi.

Az e részben eddig fennállott és multban számos visszasságra alkalmat szolgáltatott helyzetnek gyökeres orvoslását előozza a törvény 43. §-a az által, hogy az u. n. földadómínimumok kinyomozásának jogát az összeíró küldöttségektől elvonva szabatosan megállapítja a központi választmány e részbeni feladatkörét és a kir. Curia végérvényes döntése alá kerülő esetleges jogorvoslatok módosításait, biztosítja továbbá a törvényesen megállapított földadómínimumok állandóságát.

3. A választói jog hatályosabb megvédése végett s azon cél által vezéreltetve, hogy azok, kiket a törvény választójogosultsággal ruház fel, a választói névjegyzékből alapos ok nélkül ne legyenek kihagyhatók a törvény 144. §-a, mely e részben tulajdonképen csak 1900. évben lesz aktuálissá, akként rendelkezik, hogy a kihagyottak a kihagyás okának közlése mellett írásbeli értesítést kapjanak, a 146. §. pedig a kihagyottak névjegyzékének közszemlére kitételét rendeli el.

4. Egyrészt azért, hogy a választó közönségre nézve egyik legfontosabb mozzanat, a névjegyzék közszemlére kitételének ideje és a mezőgaz-

dasági munkának ugyancsak legfontosabb aratási időszaka egybe ne essék, másrészt azért, hogy a kir. Curia a felebbezések beható átvizsgálására, különösen a tényállásnak esetleges kiegészítések útján leendő bővebb felderítésére kellő időt nyerjen; a törvény 145. §-a értelmében ezután a választók összeírásának, illetőleg a névjegyzék kiigazításának munkálatait korábban, május helyett márczius hó első napjaiban kell megkezdeni. Természetszerűleg ehhez képest határidők előbbretolásával megfelelően módosulnak az 1874: XXXIII. t.-cz. idevonatkozó többi rendelkezései is.

E helyen megjegyzem, hogy a törvény 147. §-ának 1. pontjában a felszólalások benyújtásának határideje tízenöt napban van megállapítva, ellenben a 151. §. második bekezdésében az idevonatkozó határidő naptárilag május hó 5—15 ig van meghatározva. Ezen eltérő rendelkezések közül — tekintettel az észrevételek benyújtásának időpontjára is — a naptárilag megszabott 10 napos határidő az irányadó.

5. Teljesen új rendelkezést tartalmaz a törvény 150. § a, melyszerint az állandó névjegyzék három helyett négy hiteles példányban állítandó ki, s ezek közül egy példány a választási székhelyre nézve illetékes kir. közjegyzőnél helyezendő el. Ez az intézkedés arra szolgál, hogy a névjegyzék könnyen hozzáférhető legyen, különösen pedig a közönség javára biztosítsák annak a hitelessége, hogy a névjegyzék teljes vagy kivonatos másolatát hiteles alakban megszerezhesse.

II.

A jövő évben a választók teljesen újból fognak összeírni és az ezen új összeírás alapján készült névjegyzékek lesznek a szó igazi értelmében vett állandó névjegyzékek. Ugyancsak a jövő évben fog megtörténni az u. n. földadómínimumoknak és az irányadó szomszéd községeknek állandó jellegű megállapítása, illetőleg kijelölése is.

Tekintettel ezen rendkívül fontos és az évek hosszú sorozatára kiható következményű intézkedésekre, valamint azon gyakorlati cél által vezéreltetve, hogy a választók összeírásánál és általában a névjegyzékek összeállításánál a jövő évben teljesítendő fontosabb feladatoknak lehetőleg időbeli egymásutánban csoportosított sorozata a központi választmányak állandóan szem előtt lebegjen, a következőkben kiemelem az idevonatkozó és részben eddig is fennállott, részben az 1899. XV. t.-cz. fentidezett szakaszaiban foglalt, részben pedig a gyakorlat által szentesített főbb törvényes határozományokat, valamint az azok hatályosabb végrehajtása érdekében szükséges fontosabb intézkedéseket. U. m.:

1. Az ország azon részeiben, melyekre az 1848. V. t.-cz. hatálya kiterjedt, a központi választmány az e részben általam már megfelelően utasított alispán előmunkálatai alapján, a jövő évi január 1—5 ike között feltétlenül megtartandó ülésben, lelkiismeretes pontossággal megállapítja az összes volt urbéres községekben a legkevésbé megrótt 1/4 urbéri telek adóját, valamint kijelöli az urbériséggel nem birt községeknek nézve irányadó azon szomszéd községeket, melyekben a földértékére befolyással bíró viszonyok a kérdéses község viszonyaihoz leginkább hasonlóak.

A központi választmány, a mennyiben esetleges pótlás szüksége nem forog fenn, a fentebbiek értelmében hozott, indokolt érdemleges határozatait legkésőbb január hó 11—18-ig, de minden esetben január hó folyamán leendő 8 napi közszemlére kitétel végett, az illető községeknek haladéktalanul megküldeni és egyúttal a községek előjáróságait szigorúan utasítani tartozik, hogy ugy a közszemlére kitétel határidejét, valamint azt, hogy az érdekeltek a szóban levő határozatok ellen a kitétel utolsó napjától számított újabb 8 nap alatt a kir. Curiahoz intézett és az alispánhoz benyújtandó felebbezéssel élhetnek, a közszemlére kitétel megelőzőleg a szokásos legkiterjedtebb módon köztudomásra hozzák.

Az alispán az esetleges felebbezéseket a kir. Curiahoz haladéktalanul felterjeszteni köteles.

A központi választmány jogerős, valamint a kir. Curia érdemleges határozatait az illető községekkel, valamint az összeíró küldöttségekkel hiteles másolatban közlendők, az eredeti határozati példányok pedig, a központi választmány irattárában megőrzendők.

2. A névjegyzék összeállítására szükséges intézkedéseket (összeíró küldöttségek megválasztása, utasítása stb.) a központi választmány márczius hó első napjaiban köteles megtenni. (1899. XV. t.-cz. 145. §.)

3. Egy-egy összeíró küldöttség az elnökkel együtt háromnál sem több, sem kevesebb rendes tagból nem állhat. (1876. XVIII. t.-cz. 1. §.)

4. Az összeíró küldöttségi tagok, a mennyiben a központi választmánynak nem feleltetett tagjai, működésük megkezdése előtt esküt tenni tartoznak. (1874. XXXIII. t.-cz. 21. §.)

5. Mivel az 1899. XV. t.-cz. 142. §-a értelmében a választók névjegyzéke a jövő évben hivatalból állittatik össze, az összeíró küldöttségek a többek között utasítandók, hogy az összes tényleges választójogosultakat — tekintet nélkül az előző évi névjegyzékekre — lelkiismeretes pontossággal feyelemi felelősség terhe alatt, írják össze.

Utasítandók továbbá az összeíró küldöttségek, hogy:

a) az 1. pont értelmében megállapított földadó-minimumokat feltétlenül irányadónak tekintsék;

b) a választói jog meghatározásánál a megelőző évre kivetett adót vegyék alapul; (1899. XV. t.-cz. 141. §.)

c) az adó meg nem fizetése a választói jog gyakorolhatásának és ennél fogva a választói névjegyzékbe való felvételnek akadályát nem képezi. (1889. XV. t.-cz. 141. §.)

6. Az összeíró küldöttségek részére, legkésőbb április hó 15-ig elkészítendő munkálataik befejezésére záros határrnap (pl. márczius hó 20—25 stb.) tűzendő ki.

7. A központi választmány a névjegyzék összeállítását április hó 15-én köteles megkezdeni. (1899. XV. t.-cz. 145. §.)

8. A központi választmány az 1899. XV. törvényeknek e részben az 1876. XVIII. t.-cz. 2. §-ával azonos rendelkezéseket tartalmazó 146. §-a értelmében hirdetményt kiadására, az egyidejűleg ide is bemutatni a hirdetmény tartalmát különösen a kitűzött határidőket az ülési jegyzőkönyvbe is felvenni tartozik.

9. Az ideiglenes névjegyzék május hó 5—25-ig közzemlére kiteendő. (1899. XV. t.-cz. 151. §.)

10. A felszólalások május hó 5—15-ig adhatók be, az észrevételek pedig május hó 16—25-ig fogadtatnak el. (1899. XV. t.-cz. 151. §.)

11. A felszólalások és az észrevételek felett a központi választmány július hó 1. 20-ig köteles határozni. (1899. XV. t.-cz. 147. §.)

12. A központi választmány a felszólalások és az észrevételek felett hozott határozatait július hó 20—30-ig közzemlére kitenni és az 1899. XV. t.-cz. 148. §-ának a) b) c) pontjaiban érintett esetekben, az érdekelteknek kézbesíteni köteles. A közzemlére kitétel és a kézbesítés a vonatkozó határozatban kifejezetten elrendelendő.

13. A központi választmány az 1899. XV. t.-cz. 147. és 148. §§-ában, valamint az 1874. XXXIII. t.-cz. 50. §-ában megszabott eljárást szeptember hó 1-ig befejezni és e felterjesztést a kir. Curiahoz megtenni köteles. (1899. XV. t.-cz. 152. §.)

14. A kir. Curia határozatai alapján a központi választmány a választók állandó névjegyzékét véglegesen megállapítja.

Az állandó névjegyzéket a belügyminiszter által megszabott s eddig is használt minta szerint négy hiteles példányban kell kiállítani. Az egyik teljes példány ide terjesztendő fel, a másik a törvényhatóság irattárába teendő, a harmadik a választók használatára a választókerület székhelyére nézve illetékes kir. közjegyzőnél helyezendő el, a negyedik pedig felosztandó az érdekelte városok és községek között.

Mivel e negyedik példányt az illető város vagy község lakosai mindenkor betekinthetik, illetőleg díjtalanul lemásolhatják, vagy lemásoltathatják, azért a községek előljáróságait a központi választmány szigorúan utasítsa, hogy erre az érdekelteknek időt és alkalmat nyújtani kötelesek. (1899. XV. t.-cz. 150. §.)

15. A névjegyzék végleges összeállítását illetőleg különösen figyelmeztetem a központi választmányt, hogy minden egyes választó neve teljesen kiírassék, a névjegyzéknek az életkort feltüntető rovata minden egyes választóra nézve a legnagyobb pontossággal

gal kitöltessék és a névjegyzékek községenként, városrészenként, kerületenként, törvényhatóságokként, valamint „a választói jog alapja” című rovatok szerint is pontosan összesíttessenek.

Az állandó névjegyzék kötelező négy példánya a hitelesség igazolása végett, az elnök és jegyző, valamint az e célból üléssé kiküldött legalább két központi választmányi tag által aláírandó.

16. A központi választmány köteles a véglegesen összeállított és hitelesített névjegyzékeket december hó 30-ig az illető hatóságoknak és a kir. közjegyzőnek elküldeni. (1899. XV. t.-cz. 152. §.)

Ezen részletes utasítások után elvárom, hogy a központi választmány a törvény és jelen körrendelet állandó szemellett tartása mellett, a maga intézkedési és felügyeleti hatáskörében felelősségének tudatában, azzal a gondnal és pontossággal fog eljárni, melyet a központi választmányra a jövő évben háruló feladatoknak különös fontossága megkövetel.

Részemről kijelentem, hogy a törvény végrehajtása körül netán felmerülő legesekélyebb törvénysértés vagy kötelesegmulasztás esetén is törvényadta jogomat a legszigorubbán érvényesíteni fogom.

Budapest, 1899. évi december hó 22-én.

Szóll.

A székely nép érdekei az ujévben!

Az 1900-ik év alsó lépcsőjén állva méltán kérdezhettük, vajjon mit hoz a székelység anyagi, szellemi, erkölcsi élete, fejlődése érdekében a titokzatos jövő.

Földmivelő, iparos osztályunk a maga primitív alkotó, teremő erejében vonul fel lelki szemeim előtt. Kis gazdáink, kis iparosaink sőt, még kereskedőinknek is jaj kiáltását hallom minden felől.

S én keresem, önkéntelenül keresem azt az egyszerűségben erős, vallásosságban buzgó, becsületben tiszta munkás székely iparost, kit ezelőtt egy negyed századdal köztünk élve, itt láttam; keresem azt az őt, azt az alapot, melyen e faj jövőjét felépíthetem.

Nem találok... Népünk a modern élet követelményeinek sulya alatt roskadoz. Kenyérért kiált, de már megszoktuk s alig halljuk szavát.

Ő közönyös lett hozzánk. Nem vár, Románia felő kacsintgat, ott remél utoljára boldogulást, a mi legszomorubb, egy szebb, egy jobb hazát.

E kép, melyet minden figyelmes szemlélő a Székelyföldön több helyen feltalál, akarva, nem akarva arra a kérdésre nyitja ajkaink: hát az újabbira magasabb társadalmi műveltsége, minden irányban kiterjedő iskoláztatási rendszere arra való volt-e, hogy a népet, melynek vállain nyugszik a haza, anyagi, erkölcsi jólétben alá-aknázza? arra, való volt-e, hogy a nép-élet természetes alakulásában az annyira szükséges egyensúlyt megbontsa, tervszerű alkotások helyett, nagyhangú frázisok, kapkodás, ellentétes törekvések felszínre való hozatalával az egészséges fejlődést minden vonalon megállítsa? Nem! Ugy-e az a felelet. Hisz a Székelyföld minden részében jólét honol. Közgazdaságunk a modern alapokon rendezkedett be; a kínálózó mellék gazdasági ágakat, méhészet, gyümölcsészet, tehenészet stb. ásványvizeinket, nyers anyagainkat: kőben, fában kitűnően kihasználtuk.

Kis- és hazai iparunkat, szövetkezetek után a székely társadalmi élet önzetlen támogatásával föllendítettük, s egy csapással át haladtuk újabb fejlődésünkhöz az addig járatlan utakat.

Falvainkban a nép táplálkozása, ruházkodása észszerű, a lakásviszonyok kitűnők, izléses építkezés, csinos kerítések az első pillanatra is a jólét, a haladás előjelei.

Lám, minő boldogság; a székely takarépnázta-rok az Albina jövedelmeinek áldásos felszaporodásában fajunk igazi jólétét felfedeztük. A boldogságban nyakig uszunk, s vannak olyan jó barátaink is, kik azt hiszik, hogy a székely nép jámbor, alázatos s nem egy helyt jól iskolázott, de tört rejtő szolga lelkűségében a haladás legbiztosabb lépcsőjét raktuk le.

Pedig ez nem úgy van. Különb 48-ban sem a járomhoz szoktatott nép menté meg a hazát.

Az öntudatlanul, vakon gondolkozó ember csak

egy ideig eszköz, robbanó anyaggá változik, ha jön egy kábitó alkalom.

Nép társadalmi életünk alakulása nyíltságot, őszinte tiszta ismereteket igényel. Itt volna tehát az ideje, hogy a művelődés világánál öntudatra, önérzetre keltsük azt a székely népet, melynek kulturája egységes és szerves fejlesztésre tervszerűséggel, társadalmi uton, eddig nem törekedtünk. Évek hosszú során sötétségben, önmaga vakágában hagyva, nem egy helyen erkölcsileg felbomlani engedtünk, sőt több alkalommal barbár módra anyagilag is kiéltünk.

Jőjjünk tisztába azzal, hogy a Székelyföld mai közgazdasági viszonyaiban, közerkölcsiségében megnyilatkozó helyzetet takargatni bűn, felderíteni minden helyen hazafiúi köteleesség; mert csak így, helyzetünk tisztán látva, szigorúan kritizálva, azzal minden irányban behatóan foglalkozva leszünk képesek, lesz képes a sajtó, az egyház, iskola, társadalom is annak érdekében egységes, tervszerű üdvös törekvéseket megvalósítani.

Nincs vesztegetni való időnk! Népünk mai szellemi fejlettségét magasabb színvonalra kell emelnünk, hisz csak a közművelődésnek magasabb foka nyújthat biztos előhaladásunkhoz új erőforrásokat.

Foglalkozzunk tehát a néppel, az ipari, mezőgazdasági munkás sorsával. Figyeljük meg vallási, erkölcsi életét, munka és tetterejét s irányítsuk gondolkodását, szóval érdeklődjünk iránta; mert ha látni fogja, hogy van valaki, ki figyelemmel kíséri; ki a hazafiúi érzet sugallatára magához óhajtja, emeli jóakarattal, szeretettel, ha kell szigorral, de közledek hozzá, nem hagyja el azt a földet, a mely az előbbi s eddig nélkülözött feltételek nélkül rá nézve éppen olyan idegen volt, akár Románia, a leendő új hazája.

Nem hagyja el, sőt előjárói jó akaratú, böles tanácsára, utasítása szerint annak minden göröngyét teste-lelke egész erejével meg fogja tartani, meg fogja védelmezni.

E téren is a nyugati államok jóval megelőztek. Az uri osztály saját vérért látja esőrgedezni a nép gyermekeiben, mely vele szemben nem egyszer nagy, sőt nagyobb áldozatokat hozva tartja fenn a hazát. Az üres fenhéjázás, nagyvási hőbortok napja lemenőben van nálunk is; beláttuk, hogy közgazdasági életünk javításának elő feltétele a nép jólét terjedésében van. Beláttuk, kezdjük belátni rangkülönbség nélkül, hogy csak mint emberanyag jövőnk számításba a nagy társadalomban és saját életünk is egy tengerbe dobott kő, ha emberi értékünk, létünk, a haza fogalma keretében az együvé tartozandóság tudatában nem nyer szint, zománczot és tartalmat.

Ezt minden művelt állam polgára a nélkül, hogy hazafiságukat cifra köntösbe öltöztetnék, így tudják, így érzik.

Az angol egyetem munkás osztályból való hallgatóikban, a dán főiskolák, melyek társadalmi uton szintén a népképzést eszközlik, a közművelődés terjesztésében a nép között már is feltűnő eredményeket értek el.

Az iskolából kikerült nép fiai (felsőbbnép) tovább képzésére itt a Székelyföldön semmi gondot sem, vagy nagyon keveset fordítunk.

Társadalmi közszellemünk, melynek e téren ható, alkotó ereje lehetne, nem működik, ennek ében tartásáról nem gondoskodtunk.

Műveltebb országokban egyes vidékek vezér-férfiai nem csak arra ügyolnek, hogy a nép között közigazgatási, vallási, tanügyi tekintetben normalis viszonyok léteznek-e, hanem arra is, hogy vannak-e ott olyan intézmények, melyek nép öntevékenységből eredvén, magára a népre visszahatólag üdvös munkát végeznek. Ilyen intézmények vezetőit, szervezőit meglátják, kitüntetik, sokra becsülik, s így a helyesnek, szépnnek felszínén tartásával, felszínre hozatalával hozzájárulnak egy egészséges társadalmi közszellem létesítéséhez, s ezzel a népet élettermészetes és helyes alakulásához is.

Nálunk az Országos Nemzeti Szövetség irta zászlójára a felsőbb népnevelés jelszavát, a humánus törekvések e legszebb legmagasabb mozgalmát.

Tekintélyes férfiai vezetése, hazafias böleseségével oda törekszik, hogy legtöbb helyen minden nemesebb ezél iránt közönyös uri osztályunkkal megértesse, miszerint a polgári jogok kiszélesítésével kibővítésével nem jó tovább a népet magára hagyni, hanem a nép között tartandó hazafias

